

СТАНОВИЩЕ

Относно: Дисертационен труд на Валерия Ружина на тема:

Съвременното повествование: Отвъд изчерпани смисъл на съдържанието

Научен ръководител: проф. д.пс.н. Людмил Георгиев

От: проф. д.пс.н. Ваня Матанова

Дисертационният труд на Валерия Ружина е нетрадиционен по проблематика, но стойностен като съдържание и актуалност. Той е необичаен като избор на тема, макар че историите са неразделна част от човешкото съществуване, основа за развитието ни като вид и се предават през вековете. Дисертационният труд е необичаен и като форма-дисертантът разчита само на теоретични обзори и разсъждения, текстът е повече есеистичен, а не строго научен. Този тип изложение съответства на избраната тема. Ружина разказва. Текстът е изпъстрен с много емоционални отклонения, риторични въпроси.

Дисертантът приема, че личните разкази са „единицата, която образува обществената памет, съзнание и история“. Личните ни разкази се преплитат във времето и обществото, те са единицата, която „образува цялото на обществената ни памет, съзнание и история“. Те служат за учене и социализация, за взаимовръзки между хора и нации.

Ружина използва методите на критическата психология, за да разгледа и анализира истории и автори, силно повлияли наратива на модерното общество. Според нея говорейки за модерното повествование е необходимо да отидем отвъд смисъла, да анализираме духа на артиста и публиката, отчитайки техните цели и ценности.

Първа глава е посветена на на историите, които имат максимален ефект върху хората, тъй като са „създадени от нас и за нас“. Това определя пристрастеността на хората към историите и тяхната висока функционална стойност, която осигурява предаването на идеи, вярвания, емоции и култура.

Интерпретацията на историите често изкливява първоначалния замисъл, тъй като хората са предразположени да консумират и вярват в истории. Историите се базират на архетипни образи, на общочовешки ценности, на реалността и бягството от нея.

В съвременното, както Ружина отбелязва, компютърните и видео игри са способни да заемат ролята на историите. Те обаче редуцират възможностите ни за разказване и преживяване.

Ружина разглежда традиционната конструкция на историите. Дисертантката се опира на „Човекът и неговите символи“ на Юнг и приема, че архетипите са удобни за фабулата, тъй като имат много символизъм.

Често аудиторията е много по-заинтересована от съдържателния аспект на историите. Цитирам: „Особено в наше време, търсенето на детайли и практически факти за героите и актьорите често са и основополагащ фактор за интереса на даден човек към това, което искаме да му кажем.“

В наше време масовото разпространение на историите е все по-силно. Атакувани сме от всякакъв вид истории и наративи, което поставя на изпитания способността да се отсява стойностното.

Най-популярните истории се пишат по-скоро по алгоритми, основани на очакванията и интересите на публиката. Популярността на дадена история не винаги отразява нейното качество, но дава информация за епохата.

„Една и съща история може да носи различна конотация и поука за всяка нация, за всеки човек. Отговорността на създателите, на авторите, на разказвачите е да предадат смисъла си с най-адекватното достъпно съдържание“. В днешно време има тенденция към съзнателно поставяне на

акцента върху диверсификация и разнообразие на protagonistите. Злодеите, повече от всичко са показателни за времето си. Често смисъла на дадена история се крие именно в антагониста, а не в героя. Общественото мнение и критично мислене се формират до голяма степен от наратива на времето.

Приписването на наши лични качества върху героите е неосъзнаван процес, но е регулиран от необходимостта от свързаност и социална общност.

Ефектът на историите като преносител на ценности и морал, предизвиква желанието да бъдат контролирани и цензурирани. Известно е, че грубата цензура не е ефективен начин за контрол на съдържанието. Необходимо е обаче ограничаване на съдържанието, особено в области, които касаят емоционалното и социално функциониране на подрастващите.

Към дисертационния труд нямам съществени забележки. Необходимо е прецеизирането на някои термини. Част от текста е хаотичен, но постепенно се организира към края на дисертационния труд .

Авторефератът отразява структурата и съдържанието на дисертационния труд. Представени са три публикации по темата на дисертацията.

Имайки предвид гореизложеното, предлагам на Уважаемото Научно жури да присъди на Валерия Ружина образователната и научна степен **ДОКТОР** по професионално направление: 3.2. Психология, Социална психология.

21.4.2025г.

.....
/проф. д.пс.н.Ваня Матанова/

